

Vriendenbrief

MEI 2025

NATIONAAL MONUMENT KAMP VUGHT

Het verzet van **Trouw**

Trouw en Nationaal Monument Kamp Vught maakten gezamenlijk de podcastserie *Het Ultimatum*.

Het is 1943. De nazi's dringen door tot een van de grootste geheime operaties van het land: verzetskrant Trouw. Niet veel later krijgt de Trouw-top een mysterieus briefje. Trouw moet een keuze maken, staat er. Op leven of dood. Robin de Wever maakte de podcast (te vertalen als audiodocumentaire) *Het Ultimatum* over dit dilemma.

Ergens in 2023 stuurde Nationaal Monument Kamp Vught een e-mail aan de hoofdredactie van Trouw. Niet lang daarvoor had de krant een podcastserie uitgebracht over de Tweede Wereldoorlog. Die serie was een succes, en dus vroeg Ruud Verstraten van NM Kamp Vught zich af waarom Trouw eigenlijk niet de blik naar binnen richtte. In de vroege jaren van Trouw was toch ook nogal wat gebeurd, schreef hij. Moest er niet eens een licht schijnen op die zwarte bladzijde? Het zat zo: toen Trouw in 1944 nog een verzetskrant was, hadden de nazi's 23 verspreiders opgepakt. Vervolgens had de Trouw-top een briefje toegespeeld gekregen. Dat briefje leek een ultimatum te bevatten.

Lees verder op pagina 2 ►

TROUW TOT IN DEN DOOD

Met diepen eerbied vermelden wij hier de namen van 24 onzer vrienden en strijdmakkers, die hun leven gaven voor de zaak van vrijheid en recht. 23 hunner werden op 5 Augustus j.l. door het politiestandgerecht te 's Hertogenbosch ter dood veroordeeld. Zij werden in den ochtend van 9 Augustus door het Duitsche vuurpeleton neergeveld. De laatste vond den dood bij de dappere verdediging van zich en zijn kameraden bij zijn arrestatie.

RUDOLF MARIA VAN BAARLE (Roel), 26 jaar, Rotterdam
 STEVEN BASTIAANS, 53 jaar, Deventer
 LODEWIJK VAN DUUREN, 27 jaar, Dordrecht
 LOUIS CORNELIS DIJKMAN (Wouter Loman), 25 jaar, Amsterdam
 DIONISIUS ENGELSEN, 23 jaar, Zevenbergen
 PIETER FLEURKE, 23 jaar, Harderwijk
 PETRUS VAN GILS (Piet, Harry), 27 jaar, Roosendaal
 CORNELIS DE GRAAFF, 29 jaar, Goes
 JOHANNES HAGEDOORN, 33 jaar, Zwolle
 JAN GERARD VAN DER LAAN (Theo, Carel), 29 jaar, Delfzijl
 ARTHUR VICTOR MARTENS, 26 jaar, Amsterdam
 JOHANNES RAINER DE MILDT (Jan), 20 jaar, Zeist
 HERMANUS MOOIJ, 21 jaar, Harderwijk
 THEODORUS MOOIJ (Toon), 24 jaar, Harderwijk
 JOZEF VAN DE MORTEL (Joost), 34 jaar, Tilburg
 JAN NAUTA, 27 jaar, Amsterdam
 EVERHARDUS OVEREEM, 24 jaar, Deventer
 JAN WILLEM HENDRIK PENNING, 26 jaar, Enschede
 WILLEM SANTEMA (Ijpe Brandsma), 42 jaar, Sneek
 JOHANNES SPITS (Joop), 28 jaar, De Bilt
 HENDRIK UITTEN, 45 jaar, Deventer
 FRIEDRICH VOGEL (Frits), 35 jaar, Zwijndrecht
 DOUWE WERKMAN, 30 jaar, Utrecht
 HENDRIK VELDHUIS (Vosje), 22 jaar, Meppel

De mannen zouden geëxecuteerd worden, maar als Trouw bereid was om zichzelf op te heffen, dan zouden ze gespaard worden.

Schuldvraag

De Trouw-top had gewikt en gewogen, en beslist: nee, we gaan door. Waarop de mannen werden geëxecuteerd. Moest daar niet eens een podcastserie over gemaakt worden?

De hoofdredactie las de mail van Nationaal Monument Kamp Vught en constateerde: ja, goed idee. En zo kwamen ze bij mij uit. Ik had zeven jaar voor Trouw geschreven en maakte inmiddels al een aantal jaren podcastseries.

De vraag intrigeerde me direct. Waarom had Trouw die keuze eigenlijk zo gemaakt? En wat heeft dat gedaan met al die levens? De schuld-vraag raakte niet alleen de 23 mannen, maar ook talloze families en andere nabestaanden.

Had iemand gepraat?

We vroegen fondsen aan, en toen die allen achter het project bleken te staan, ging ik aan de slag. Met Rianne Oosterom, historicus en geschiedenisredacteur van Trouw. Zij kende de weg al in de verzetswereld.

Samen zijn we de nasleep van het ultimatum in kaart gaan brengen, beginnend bij historicus Peter Bak. Hij had de zaak onderzocht en geconstateerd dat het heel anders zat met het briefje. Van daaruit werkten we naar een vraag die iedereen zich tijdens en na de executie leek te stellen: hoe kon het dat de mannen waren opgepakt? Wat bleek: de zaak was helemaal geen voltooid verleden tijd. Er gingen nog altijd geruchten over rond, en er gingen nog altijd mensen gebukt onder de verhalen die werden verteld.

Tachtig jaar oude kwesties

Het leek me mooi om die verhalen tegenover elkaar te zetten en de luisteraar zelf te laten oordelen, maar Rianne vond dat we daar niet mee weg konden komen. Dat werkt niet bij tachtig jaar oude kwesties waarbij de feiten totaal onduidelijk zijn, zei ze. Rianne drong erop aan om van één verhaal, dat van Fré Bakker uit Zeeuws-Vlaanderen, heel precies uit te zoeken wat daar nu gebeurd was. Bakker werd genoemd als verrader. Klopte dat? Had Bakker 'gepraat', zoals boze tongen beweerden? Was het de schuld van Bakker dat uiteindelijk zo veel mannen zijn opgepakt?

Uiteindelijk zijn we weken bezig geweest met het in kaart brengen van wat Bakker had gedaan, en hoe hij in die positie terecht is gekomen. Rianne is voor die ene casus twee weken in het Nationaal Archief geweest, om een dossier van de naoorlogse rechtspleging (die dossiers waar zo veel over te doen is) helemaal door te nemen en de relevante passages over te schrijven. Twee weken, alleen maar om te lezen en over te schrijven (kopiëren of fotograferen is niet toegestaan).

Heftig en ongeloofelijk dichtbij

Het gesprek met de dochter van Bakker zal ik niet snel meer vergeten. Of ja, gesprek: uiteindelijk ben ik drie keer bij haar op bezoek geweest en kwam ik thuis met zo'n zes uur aan opnamen. In

het hele proces is veel tijd, denkwerk en nazorg gaan zitten. Wat tijdens onze verkenningen bovenkwam was heftig en kwam voor sommigen ongeloofelijk dichtbij.

Zo wisten we het verhaal te reconstrueren. Niet alleen wat er gebeurd is rond de executie in Vught en rond dat briefje, maar vooral ook de nasleep. De controverse rond het ultimatum bleek een open wond. Ook tachtig jaar later houdt het nog vele levens in zijn greep. Nu, na een jaar werk, is de serie af. Gratis te beluisteren op Spotify, de de podcast-apps en op de website van Trouw. *Het Ultimatum* klom na het verschijnen direct naar de top van de Nederlandse hitlijsten. Het is een podcast geworden met veel vragen, maar ook met antwoorden. We weten nu wat de rol van Bakker was, en waarom hij deed wat hij deed. En wat er klopt van de geruchten over hem. De serie bevat heftige gebeurtenissen, grote trauma's en kennelijk weinig oordelen. We weten vaak niet waarom we doen wat we doen, zei historicus Hans Blom tijdens het maakproces tegen me. Laat staan dat ánderen weten wat onze motieven zijn. Laat staan dat anderen dat tachtig jaar later kunnen achterhalen. Ga vooral luisteren en oordeel zelf. ■

Robin de Wever
Journalist en podcastmaker

***Het Ultimatum* is een zesdelige serie van Nationaal Monument Kamp Vught en dagblad Trouw. De serie is tot stand gekomen met steun van Vfonds, Stichting Democratie en Media en Cultuurfonds Noord-Brabant, mede dankzij het Echafonds.**

Scan de QR-code en beluister de podcast:

Weer meer bezoekers in 2024

Voor het tweede jaar op rij ontvingen we een record-aantal bezoekers. Met 97.989 bezoekers waren er in 2024 ruim 10.000 bezoekers meer dan het jaar daarvoor, ook al een goed jaar. Onder die bezoekers waren er 37.544 jongeren tot achttien jaar, voor wie bijna 1500 rondleidingen werden verzorgd.

Directeur Jeroen van den Eijnde: 'Deze indrukwekkende plek van herdenking én bewustwording blijft aanspreken, zo bewijzen ook het toenemende aantal bezoekers uit binnen- en buitenland. Dankzij de inzet van ruim 150 vrijwilligers kunnen wij deze bezoekersstromen nog steeds aan. Wel komt er meer druk te staan op de organisatie, ook omdat we samenwerkingsverbanden hebben op lokaal, regionaal en landelijk niveau waarbij steeds meer een beroep wordt gedaan op onze expertise. Tegelijk kijk ik ook uit naar het 35-jarig bestaan van onze organisatie. Ik ben trots op waar we nu staan!' ■

In memoriam

Sinds de vorige Vriendenbrief hebben wij bericht ontvangen van het overlijden van de volgende Vrienden:

- Mevr. J.M. Kaars Sijpesteijn-Gouwe, 9 december 2022
- Dhr. J. Meuleman, 17 juni 2024
- Mevr. L. Bloemhof-Schukken, 10 oktober 2024
- Mevr. A.W. Zoetewei-Kool, 10 januari 2025
- Dhr. A. Davidse, 8 maart 2025
- Dhr. J. Schuur, 18 maart 2025

Nationaal Monument Kamp Vught wenst de nabestaanden sterkte bij het verwerken van dit verlies. ■

Een groot deel van de vrijwilligers en teamleden tijdens het jaarlijkse uitstapje, in oktober 2024 bij NextNature (voorheen Evoluon) in Eindhoven

Nooit beseft dat de oorlog zo dichtbij was

Tony van der Meulen
is journalist, columnist en schrijver.

Op 8 maart 2020 waren wij in Den Bosch op een koperen bruiloftsfeest. Enkele genodigden uit Amsterdam hadden afgezegd uit angst besmet te worden met het nieuwe coronavirus. Dat leek ons weer een typisch voorbeeld van Randstedelijke aanstellerij; wij omhelsden elkaar feestelijk en als vanouds. Dik een week later was de epidemie een feit en ontrolde zich, vooral ook hier in Brabant, een ongekend drama. En dezer dagen, nu op de televisie en in kranten het eerste coronalustrum volop wordt herdacht, zeggen wij verbaasd tegen elkaar: is dat alweer vijf jaar geleden?

Kennelijk speelde die verbazing na de oorlog niet. Ik ben veertien maanden na de bevrijding geboren, maar ik heb in die eerste tien jaren nooit het idee gehad zo vlak van na de oorlog te zijn. In een la in de kamerkast stond een houten doosje met niet gebruikte distributiebollen. Mijn vader liet een keer een fietslampje zien met een heel kleine opening voor het schaarse schijnsel als er verplichte verduistering was. En in de kast onder de trap lag nog steeds de oude knijpkat voor als het licht uitviel. Dat waren bij ons de zichtbare resten van de oorlog die nog helemaal niet zo lang voorbij was.

En dan was er natuurlijk meneer Menco, stoffenhandelaar uit Amsterdam, die langskwam voor de inkoop voor onze manufacturenzaak. Hij at tussen de middag mee en als hij op zomerse dagen de mouwen van zijn overhemd oprolde, zag je zijn nogal slordig getatoeëerde kampnummer. Als jongetje mocht ik er even aan voelen, wat ik best eng vond. Veel gespreksstof leverde het verder niet op.

Tien jaar na de oorlog trok er een bevrijdingsoptocht door ons dorp. Op een platte wagen was een concentratiekampje nagebouwd. Mannen van wie ik de meesten kende van het kerkkoor van mijn vader, stonden in streepjespyjama's achter prikkeldraad. Als ik er nu aan terugdenk, was het vooral een wat wonderlijk tafereel. In die jaren heb ik nooit gedacht: wat is die oorlog nog maar kort geleden. Dat kwam wellicht ook omdat er thuis zelden over werd gepraat.

Nu wordt er alom gepraat over Poetin, Trump en de oorlog die wellicht komen gaat. Weer heb ik geen idee hoe dichtbij het is. Na de Tweede Wereldoorlog hoefden wij alleen maar terug te kijken. Als dat al niet lukte, hoe kun je dan vooruitkijken? ■

Oorlog in mijn oor

De podcast als - niet meer zó - nieuw medium

Misschien bent u nog uit de tijd van de hoorspelen op de radio. In de jaren 50 en 60 zaten honderdduizenden 'luistervinken' in Nederland op vaste avonden rond de radio, bakje doppenda's bij de hand, te luisteren naar de spannende of vermakelijke verhalen van *De familie Doorsnee*, *Paul Vlaanderen*, *Sprong in het heelal* of – voor kinderen – *Paulus de Boskabouter*. Die hoogtijdagen van opzichtig krakende deuren, weelderig klinkende deurbellen, de grintbak (tuinpad) en de kokosnoten (galopperend paard) zijn voorbij.

Maar het audioverhaal is weer helemaal terug. Uiteraard aangepast aan deze nieuwe tijd. Dus te beluisteren wanneer je maar wil, en via welk medium je maar wil. Razend populair zijn deze podcasts al jaren. Ik moet zeggen, ik was niet meteen verkocht. Jaren geleden al, nog voor corona, kwam een podcast over de mysterieuze brand in villa Zionsburg, in het centrum van Vught, in het nieuws. Deze brand, waarbij de kleurrijke – en niet direct om zijn vriendelijkheid bekend staande – eigenaar Margraff op tragische wijze het leven liet, beheerste maandenlang de gesprekken in Vught en wijde omgeving. Er werd druk gespeculeerd. Er was veel mysterie. Was het moord? Welke geheimen gingen met deze brand definitief verloren? Allemaal ingrediënten, zo weten wij inmiddels, voor een podcast. Nadat ik voor de zoveelste keer enthousiaste verhalen had gehoord over deze podcast waagde ik mij er zelf ook maar eens aan. Sjonge. Halverwege aflevering 1, de verteller bezocht net een bejaardenkransje in de buurt, deed ik vertwijfeld mijn oordopjes uit. Wat een geneuzel! Nee, van mij hoefde dit niet. Geef mij maar muziek. En geen gepraat.

Jaren gingen voorbij, waarbij gesprekken vaak genoeg over wéér een geweldige podcast gingen. Begin 2021 werd door het Regionaal Archief Tilburg de podcast *Sjef* gelanceerd, over Zwart-Fronter Sjef Paijmans die zeer beeldend over zijn oorlogservaringen heeft geschreven, en onder meer spectaculair ontsnapte uit interneringskamp Vught. Ik mocht er als 'deskundige' ook in mee-analyseren en beschrijven, maar was nog altijd niet 'om'. Ook niet toen een jaar later een 'podwalk' over Kamp Vught werd uitgebracht bij de populaire tv-serie *Het Verhaal van Nederland* en opeens hele volksstammen met de telefoon in de hand uit de Lunettenbossen pal voor NM Kamp Vught belandden. Ik hield stug vol. Niks voor mij. Gelukkig werken bij ons herinneringscentrum ook jongeren. En die waren en bleven ondanks mijn gemonkel zeer enthousiast. Ruud Verstraten en Cecile Post wisten mij uiteindelijk zelfs zover te krijgen dat we met zijn drieën naar de redactie van dagblad Trouw togen om daar ons idee rond een podcast over Trouw in de oorlogsjaren

Foto links: Piet Fleurke en foto rechts; Douwe Werkman. Zij waren betrokken bij verzetskrant Trouw. Zij werden geëxecuteerd op de fusilladeplaats van Kamp Vught (collectie NM Kamp Vught)

te promoten. Het idee werd enthousiast omarmd en in een mooie samenwerking konden wij in januari de zesdelige podcastserie *Het Ultimatum* lanceren. Hierin gaat podcastmaker Robin de Wever, geholpen door Trouw-redacteur Rianne Oosterom, indringend op onderzoek uit naar de omstandigheden waarin 23 leden van het illegale Trouw op 9 en 10 augustus 1944 op de fusilladeplaats bij Kamp Vught werden geëxecuteerd. Was er nu een ultimatum? Of toch niet? Langzaam maar zeker brokkelde mijn zorgvuldig opgebouwde en in stand gehouden weerstand af. Er waren meer relevante podcasts over de oorlog verschenen die hoge ogen gooiden en die ik toch eens moest beluisteren om voortaan ook goed mee te kunnen praten. Zo was er *De schrik van Roden* over de Nederlandse SS'er Luijtjens. De collega's van NM Kamp Amersfoort maakten de prijswinnende podcast *De verdwenen SS'er* en ik hoorde veel over de podcastserie *De Nederlandse bewaaksters van Auschwitz* (waarin véél kamp Vught). Het valt mij overigens wel op dat daderverhalen blijkbaar erg goed scoren.... Mijn autoritten van en naar het werk waren nog nooit zo aangenaam. Ik erger mij nog altijd aan vlagen geneuzel, onbestemde geluiden, dood-

lopende sporen (waarvan je van een kilometer al voelt aankomen dat ze dood gaan lopen) en kunstmatig opgevoerde spanningsbogen, maar laat mij ook – eindelijk – meevoeren door de kalmte van een zich langzaam ontvouwend drama of verhaal. De verschillende perspectieven. De grappige wisselwerking tussen twee onderzoekende hoofdvertellers. En ik leerde veel en verbaasde mij regelmatig.

Luister ook eens mee.

En laat me weten wat u ervan vond! ■

Jeroen van den Eijnde
Directeur

Zoek in de podcast-app naar de titel:
De brand in het landhuis, Sjef, De schrik van Roden, De verdwenen SS'er en/of De Nederlandse bewaaksters van Auschwitz

En natuurlijk onze eigen podcast:
Het Ultimatum

Museumgids

De museumgids van Nationaal Monument Kamp Vught verscheen in december 2024 en is gebaseerd op de verhalen in de vaste expositie *Kamp Vught: 32.000 verhalen en zeven seizoenen*. De gids bevat op bijna elke pagina een of meer foto's van persoonlijke voorwerpen, documenten, infographics en bronmateriaal uit archieven. Al lezend volg je de indeling van de tentoonstelling. Het boek beschrijft ook de geschiedenis na de ontruiming in september 1944 en reflecteert op de betekenis van plekken zoals voormalig Kamp Vught. Het boek is gebonden met het naaigaren nog zichtbaar in de rug. Dit geeft het boek letterlijk en figuurlijk een ruw randje, met als voordeel dat het boek goed open valt. ■

Deze eigen uitgave (224 pagina's) is te koop in de museumwinkel en in de webwinkel (zie nmkampvught.nl) voor slechts € 15,00.

Dansen met de vijand

Onlangs is de jubileumeditie van *Dansen met de vijand* verschenen over Roosje Glaser, de danslerares die onder meer in Kamp Vught gevangen werd gehouden omdat zij Joods was. Sinds de eerste uitgave zijn ruim 50.000 exemplaren verkocht. Het boek verscheen ook in Brazilië, China, Duitsland, Groot-Brittannië en het Gemenebest, Italië, Polen, Rusland, Slowakije, Tsjechië en de Verenigde Staten. Ook werden er toneelstukken en muziektheater over Roosje ontwikkeld. In deze speciale uitgave kun je met een QR-code filmpjes bekijken, bijvoorbeeld van de danslessen die Roosje in het hele land met zwier verzorgde. ■

Het boek is te koop in de museumwinkel en in de boekhandel voor € 17,50.

De bron en de traan

'Je laat ons toch niet in de steek, hè?' vroeg de vader van haar vriendin Carla Mogendorff aan Mieke Steensma toen de familie ging onderduiken. Die woorden ervaaarde Mieke als een opdracht. Met haar jeugdige onbevangenheid kon ze de consequenties ervan niet overzien. In juli 1943 kwam ze terecht in Kamp Vught, waar ze onder andere werkte in het Philips-Kommando. Na veertien maanden in Kamp Vught volgden zes kampen in nazi-Duitsland. Na de oorlog was zij de assistent in de huisartsenpraktijk en apotheek van haar echtgenoot in Linschoten. Dochter Jetske van den Burger voltooide het boek van haar moeder (1924-2014), dat in april is verschenen. ■

Het boek is te koop in de museumwinkel (€ 15,00).

Overleven verplicht

Hans van Oosterbosch schreef een biografie over Aleida (Ada) Freriks (1921-2010). Zij maakte in de oorlog deel uit van een verzetsgroep in Nijmegen. Na arrestatie in Arnhem volgde Kamp Vught. Dit kamp wordt in september 1944 ontruimd, waarbij de vrouwen gedeporteerd werden naar Ravensbrück. Ada werkte in twee buitencommando's. Uiteindelijk werd zij in mei 1945 bevrijd. Terug in Nederland volgde een onrustige periode, die eindigde toen zij zich voor de Nederlandse Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen (Expogé) ging inzetten. ■

Het boek is te koop in de museumwinkel (€ 21,00).

Tweedehands boeken

Ga je de zolder of boekenkast opruimen? Wij hebben interesse in tweedehandsboeken en dvd's over de Tweede Wereldoorlog, die nog geschikt zijn voor de verkoop (geen video's of de serie van Loe de Jong). In de ontvangsthal is er een boekentafel waar regelmatig bezoekers een mooie uitgave vinden, vaak antiquarisch of niet meer in de boekhandel te koop. De opbrengst van deze boeken komt ten goede aan onze stichting. ■

Neem hiervoor contact op met Jessica Gommers, j.gommers@nmkampvught.nl

Radio, gemaakt in het Philips-Kommando

Nationaal Monument Kamp Vught kreeg onlangs een bijzondere schenking: een radio die in het Philips-Kommando, een werkplaats in Kamp Vught, is gemaakt. Een dergelijke radio uit 1943 is zeldzaam en daarom krijgt het apparaat later een vaste plek in de vaste expositie van het herinneringscentrum.

Als verzamelaar van oude radio's kocht de heer Reugebrink uit Lith op Marktplaats onder meer een kleine bakelieten Philips-radio. Aan de hand van de specificaties op de achterzijde ontdekte hij dat deze is gemaakt aan Radioband II in de zomer van 1943 in SS-concentratiekamp Vught. Hij benaderde hierna Nationaal Monument Kamp Vught. De radio was in de oorlog bestemd voor Zweden. Al vanaf eind 1941 was de verkoop van radio's in Nederland verboden, vanaf mei 1943 was het bezit verboden.

Philips-Kommando

Gedurende een groot deel van het bestaan van Kamp Vught maakten gevangenen in het Philips-Kommando radiotoestellen, scheerapparaten, handdynamo's (knijskatten), paperclips en andere producten. Philips-directeur Frits Philips werkte mee aan de oprichting van deze werkplaats in februari 1943. Burgerarbeiders (werknemers van Philips) moesten het overzicht houden. Groot voordeel van het werk in dit commando was een betere voeding: de 'Philprak' werd dagelijks vanuit Eindhoven naar

Behouden voor de toekomst

Brigitte de Kok, medewerker collectie en presentatie: 'Elk object heeft een eigen verhaal. Nog steeds hebben nabestaanden veel persoonlijke voorwerpen thuis, die waardevol kunnen zijn voor musea. We willen voorwerpen en documenten uit Kamp Vught behouden voor de toekomst. Oude documenten blijven niet behouden in een gewone kast thuis, maar in een geklimatiseerd collectiedepot. We scannen de documenten voor het digitale archief en voor de schenker in hoge kwaliteit. Het materiaal wordt gebruikt voor onderzoek, educatief materiaal en exposities. Wie materiaal in huis heeft, kan een bericht naar info@nmkampvught.nl sturen.'

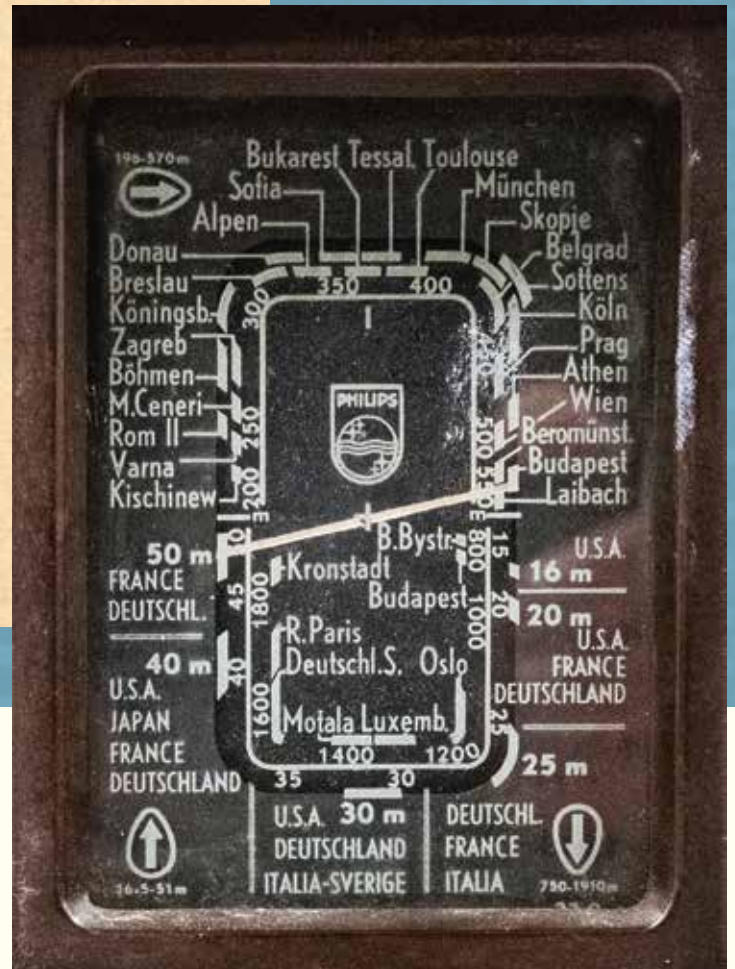

Foto rechts: radio type Philips 208U-37, gemaakt in Kamp Vught (24 cm breed, 15 cm hoog en 14 cm diep)

Tekening rechtsonder: gevangenen in de 'Tekenkamer' van het Philips-Kommando.

Vught gebracht. De werkplaats werd abrupt opgeheven in juni 1944 nadat sabotage werd ontdekt. De vrouwelijke gevangenen die hierna gedeporteerd werden naar Auschwitz, konden dankzij hun werkervaring in Vught gaan werken in Duitse fabrieken, zoals bij Telefunken - en overleefden vaak de oorlog. Directeur Frits Philips kreeg in 1996 de Yad Vashem-medaille 'Rechtvaardige onder de volkeren' omdat hij honderden Joodse gevangenen heeft behoed voor de gaskamers. ■

Striptekenen op 5 mei

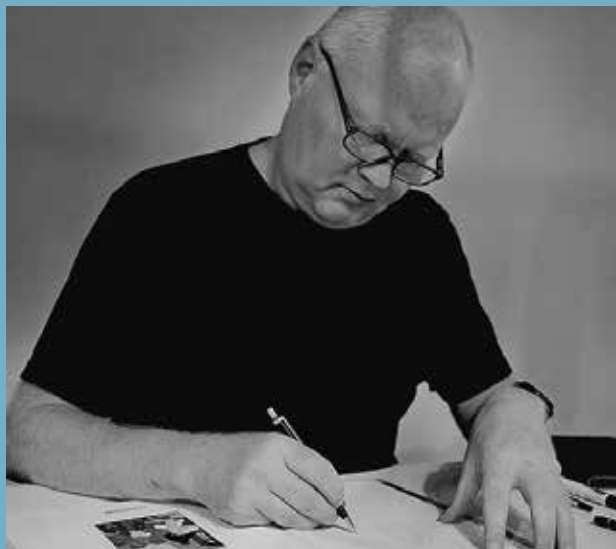
Heb je altijd al eens willen weten hoe een strip gemaakt wordt? Heb je misschien ambities om een strip te maken of een stripscenario te schrijven? Dit is je kans! De workshop staat open voor iedereen met interesse in strips en het maken van strips. Jong en oud, van tien tot honderd jaar.

Op maandag 5 mei gaan de bekende striptekenaar Eric Heuvel en scenarioschrijver Frank Jonker in het kader van Bevrijdingsdag voor NM Kamp Vught een workshop verzorgen. Zij gaan kort, samen met directeur van NM Kamp Vught Jeroen van den Eijnde, in op het maakproces van de vorig jaar verschenen strip *De Erfenis*. Hierin staat Noord-Brabant in de Tweede Wereldoorlog centraal. Maar vooral delen zij verhalen over hun jarenlange ervaring met het maken van strips. Je gaat oefenen en krijgt tips over de fijne kneepjes van het striptekenen en stripverhaal maken. Uiteraard kun je deze middag ook al je vragen kwijt.

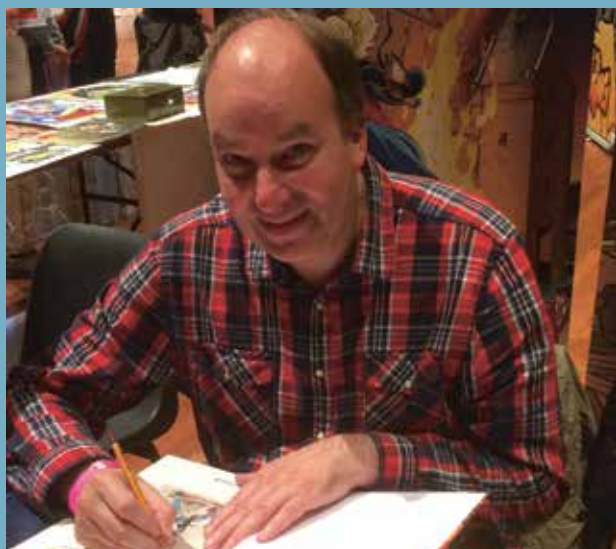
De workshop begint om 14.00 uur en eindigt om 16.00 uur. Je kunt dan met nuttige tips en weetjes naar huis en aan je eigen strip beginnen. Deelname aan deze eenmalige workshop is € 5,00; bestel je kaartje via nmkampvught.nl (Agenda). Neem je eigen papier en potloden/pennen mee. Er is plaats voor dertig deelnemers. De workshop vindt plaats in Barak 1B (Atlantis 1B, zo'n 500 meter voor het herinneringscentrum).

In Barak 1B kun je deze middag een mooie hardcover of softcover versie kopen van *De Erfenis* (alleen PIN). In de museumwinkel (Lunettenlaan 600) vind je meer stripboeken. ■

Eric Heuvel (Amsterdam, 1960) is bekend geworden door de stripreeksen *Bud Broadway* (eigen scenario), *Geheim van de tijd* (samen met scenarioschrijver Frits Jonker) en *January Jones* (scenario van Martin Lodewijk). Je kunt wel zeggen dat Eric Heuvel ook gespecialiseerd is in het maken van strips over de Tweede Wereldoorlog. Zijn eerste samen met de Anne Frank Stichting gemaakte strip over die periode, *De Ontdekking*, werd een groot succes, net als *De Zoektocht* en *De Terugkeer*. In 2012 won Eric de prestigieuze Stripschapprijs.

Frank Jonker (Hoogerheide, 1965) is auteur en scenarist voor strips. Zijn carrière begon in 1989 met het winnen van een scenariowedstrijd. Zijn verhaal verscheen in 1990 in de *Donald Duck* en sindsdien zijn ontelbare verhalen voor o.a. *Donald Duck*, *Tina* en *Penny* uit zijn pen gevloeid. Hij is een van de meest productieve striptekstschrijvers in Nederland. Niet iedereen weet dat Frank ook kan tekenen!

VriendenLoterij VIP-KAART

Heb je een VriendenLoterij VIP-KAART? Vanaf 2025 krijg je met deze kaart vrij entree tot ons Nationaal Monument Kamp Vught. Deelnemers aan de loterij krijgen gratis toegang tot ruim 150 musea. Nationaal Monument Kamp Vught is het tiende museum in Noord-Brabant waar de VIP-KAART geldig is. Ook met de Museumkaart, de Veteranenpas, de Postactievenpas van Defensie heb je vrij entree. Als Vriend of Beschermers heb je vrij entree met één introducé (deze mag wisselen), krijg je regelmatig korting op activiteiten, persoonlijke uitnodigingen voor de herdenkingen   n steun je het werk van het herinneringscentrum. ■

Over de VriendenLoterij

De VriendenLoterij heeft 1,3 miljoen deelnemers. De VriendenLoterij schonk over 2023 143,4 miljoen euro aan cultuur, sport en welzijn in Nederland. De VriendenLoterij steunt zestig meerjarige culturele partners en ruim 3.700 goede doelen, clubs en verenigingen. Minimaal veertig procent van de inleg van ieder lot gaat naar culturele partners, goededoelenorganisaties, clubs en verenigingen. ■

‘We leven in een spannende tijd.’

Yvonne van Rooy en Ton Rombouts

Ton Rombouts, oud-burgemeester van 's-Hertogenbosch is in januari begonnen als voorzitter van de Stichting Beschermers van Nationaal Monument Kamp Vught. Een ferm ‘ja’ was het antwoord op de vraag van oud-voorzitter Yvonne van Rooy of hij haar wilde opvolgen. ‘We leven in een spannende tijd, waarin we veel te verliezen hebben op het gebied van vrede, vrijheid en democratie. Het is tijd om op te staan, voor ons allemaal,’ zo zegt Rombouts. ‘Er wordt aan onze democratische rechtsstaat getornd, nationaal en internationaal. Wat we van onze voorouders gekregen hebben en waar zij voor gevochten hebben, wordt nu op een sluipende manier afgebroken.’

Vrede, vrijheid en vrije pers

‘Nationaal zien we dat in woord en daad gezaagd wordt aan de stoelpoten van de onafhankelijke rechterlijke macht en vrije pers. Het zijn instituten die zorgen voor controle van de rechtsgang en transparantie.’ Het onderwerp vrede en vrijheid is iets dat Rombouts al langer

een warm hart toedraagt. In 2021 werd hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Vfonds, het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranen. ‘Ik blijf mij hard maken voor vrede, vrijheid en anderen aan te sporen op te staan tot behoud van onze democratische rechtsstaat, als mensen deze proberen te ondermijnen.’

Word Beschermer

Nationaal Monument Kamp Vught wordt bijgestaan door de stichting Beschermers, die middelen genereert om het herinneringscentrum te voorzien van een bredere basis. Je kunt al Beschermer worden vanaf € 250,00 per jaar of als bedrijf vanaf € 1.000,00. Een van de projecten die vorig jaar werd bekostigd door de Beschermers is bijvoorbeeld de Junior Audiotour in Nederlandse Gebarentaal (NGT). ■

Kijk voor meer informatie op
www.beschermers.nl

Beschermer worden

Op de vraag waarom het belangrijk is om Beschermer te worden is Rombouts resoluut. 'Het in stand houden van iets dat waardevol is, zo ook Nationaal Monument Kamp Vught, moet niet alleen door overheidsinstanties gedragen worden. Het moet ook ondersteund worden door ons als burgers en bedrijven. Een overheid kan bijvoorbeeld van de ene op de andere dag besluiten geen subsidie meer te verstrekken aan instellingen.' Maar volgens Rombouts draag je als Beschermer ook op een andere wijze bij aan het museum. 'Je laat als samenleving ook zien dat je Nationaal Monument Kamp Vught waardeert. Deze bijzondere plek in Vught is een verhalen-centrum dat bestaansrecht heeft omdat mensen het de moeite waard vinden om steeds weer herinnerd te worden aan 'Dit nooit meer!'

Facturen per e-mail

Wij sturen de factuur voor de jaarlijkse bijdrage bij voorkeur per e-mail naar je toe. Indien je de factuur al per e-mail ontvangt, hoef je niets te doen. Wil je de factuur per e-mail ontvangen dan kun je je e-mailadres doorgeven aan Jessica Gommers, j.gommers@nmkampvught.nl

Zet dit adres ook in je e-mailcontactpersonen, zodat het bericht niet in de spam/ongewenste mail terecht komt. Bedankt! ■

Verhalen

Ton Rombouts werd zes jaar na de oorlog geboren. In het gezin werd er niet over deze periode gesproken. Pas toen zijn dochter voor een schoolopdracht haar opa – zijn vader – ging interviewen over de oorlog, vertelde deze over wat hij in de oorlog heeft meegemaakt. 'Mijn vader heeft een paar dagen ondergedoken gezeten in de Biesbosch. Hij was gemeenteambtenaar in Made en probeerde zo aan de Arbeitseinsatz te ontkomen. Deze bijzondere plek moet blijven bestaan zodat de verhalen verteld blijven worden, van generatie op generatie. En daar kun je als Beschermer je steentje aan bijdragen.' ■

Verantwoording Vriendenkring 2024

Dankzij je betrokkenheid en financiële steun kon Nationaal Monument Kamp Vught ook in 2024 de geschiedenis in herinnering houden. In 2024 hebben we van 780 Vrienden € 27.218 ontvangen. Na aftrek van alle kosten, zoals de Vriendendag en de Vriendenbrief, is een bedrag van € 18.337 toegevoegd aan het bestemmingsfonds voor activiteiten en projecten. Het saldo eind 2024 bedraagt € 133.113. Er stond voor 2024 een aantal educatieve projecten op het programma. We zijn erin geslaagd deze te financieren zonder een beroep te doen op de middelen uit de Vriendenkring. Wij willen alle Vrienden hartelijk bedanken voor hun steun en betrokkenheid bij onze activiteiten. ■

Ad Vogels
Financieel medewerker

Agenda

Meer informatie over onderstaande activiteiten vind je op nmkampvught.nl (Agenda), uiterlijk een maand voorafgaand aan de activiteit.

Vanaf juli

Nieuwe expositie *De elf stemmen van Srebrenica* (werktitel).

Zondag 4 mei 14.00 uur

Openbare herdenking – op het buitenterrein. Op 4 mei is de entree gratis (geopend vanaf 10.00 uur). Voor programma, zie nmkampvught.nl

Maandag 5 mei

Bevrijdingsdag: geopend vanaf 10.00 uur; Barak 1B vanaf 12.00 uur. Met workshop over het maken van strips door Eric Heuvel en Frank Jonker, bekend van o.m. *De Ontdekking* en *De Erfenis*.
Deelname € 5,00; aanmelding via nmkampvught.nl (Agenda).

Zondag 15 juni

Openbare herdenking van de Kindertransporten van juni 1943 – in samenwerking met Stichting Sobibor. Op 15 juni is de entree gratis.

Zondag 5 juli t/m 31 augustus (onder voorbehoud)

Rondleiding SS-terrein; aanmelden via de website is mogelijk vanaf juni. Het Geniemuseum (gevestigd in de oude kampkeuken) is in de zomervakantie extra geopend op zondag van 12.00 tot 17.00 uur.

Zondag 14 september

Open Monumentendag, thema 'Erfgoed & Architectuur: Gebouw(d) om te blijven'. NM Kamp Vught ontwikkelt een speciale rondleiding over de architectuur van (NM) Kamp Vught.

Vrijdag 5 september (ochtend)

Openbare Sachsenhausen-herdenking in het Reeburgpark in Vught – in samenwerking met het Centraal Orgaan Voormalig Verzet en Slachtoffers (COVVS).

Zondag 5 oktober 14.00 uur

In het boek *Oorlogsduif* beschrijft Onno Blom de verborgen geschiedenis die zijn familie verscheurde. Hij gaat in gesprek met zijn vader Hans Blom (oud-directeur NIOD) over het oorlogsverleden van de familie.

Barak 1B is extra geopend in de meivakantie (regio Zuid) t/m 5 mei: maandag t/m vrijdag 12.00 tot 17.00 uur en zaterdag en zondag 13.00 tot 17.00 uur. Op 4 mei is Barak 1B gesloten in verband met de openbare herdenking. Hemelvaartsdag: donderdag 29 mei en Pinkstermaandag 9 juni: 13.00 – 17.00 uur.

Zomervakantie (alle regio's): 5 juli t/m 31 augustus.

Begin je bezoek in het herinneringscentrum om een entreekaart te kopen.

Draag jij het herinneringscentrum een warm hart toe? Als Vriend heb je voor € 35,00 per jaar onbeperkt vrij entree voor twee (introducé mag wisselen) en krijg je een persoonlijke uitnodiging voor herdenkingen en voor openingen van exposities en deze Vriendenbrief. Meld je aan via www.nmkampvught.nl en typ 'Vriend' in het zoekscherm.

Alle activiteiten zijn onder voorbehoud van wijzigingen.

Colofon

Samenstelling:

Nationaal Monument Kamp Vught
Column: Tony van der Meulen
Foto's: Marc Bolsius (pag. 5 boven),
Eric Heuvel (pag. 12, 13),
Veronique van Liempd (pag. 7),
NM Kamp Vught (pag. 1, 2, 6, 11 onder),
De Ontwerpers (pag. 8),
Ton Toemen (pag. 3),
Jan van de Ven (pag. 4, 5 onder, 10, 11 boven, 14),
VriendenLoterij (pag. 13).

Met dank aan:

Vormgeving: Nadja van Hoek
Drukwerk: Drukkerij Thijsen
De Vriendenbrief wordt met bio-inkten gedrukt op FSC-gecertificeerd papier.

Vriendenbrief jaargang 28, nummer 33, mei 2025

Je bijdrage is welkom: de auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van het artikel. Vanwege de beperkte ruimte kan besloten worden om de tekst in te korten (in overleg).

De Vriendenbrief is een uitgave van Stichting Nationaal Monument Kamp Vught. De Vriendenbrief wordt tweemaal per jaar naar Vrienden, Beschermers en collega-instellingen verzonden. Artikelen kunnen alleen na overleg met de redactie worden overgenomen.

Wil je onze **digitale nieuwsbrief** ontvangen? Stuur dan een mail naar: communicatie@nmkampvught.nl
Je ontvangt maandelijks een overzicht van activiteiten en nieuwtjes.

Contact

Nationaal Monument Kamp Vught

Lunettenlaan 600
5263 NT Vught
(073) 656 67 64
www.nmkampvught.nl
Facebook: @NM KampVught
Twitter: @KampVughtNM
Instagram: @NMKampVught

Wij verzoeken je vriendelijk een verhuizing of andere wijziging per post of mail door te geven: Jessica Gommers (secretariaat), j.gommers@nmkampvught.nl, communicatie@nmkampvught.nl (redactie)

**NATIONAAL
MONUMENT
KAMP VUGHT**